

LAUDAȚIO PENTRU DOMNUL RADU VARIA

Stimați membri ai Senatului,
Dragi colegi,
Onorată asistență,
Doamnelor și Domnilor

Radu Varia - personalitate marcantă a artei și culturii universale, distins om de cultură, ilustru istoric și critic de artă, remarcabil savant angajat plenar în cercetarea artei și culturii românești s-a născut la 21 mai 1940 în Iași.

A studiat limba și literatura română la Universitatea *Alexandru Ioan Cuza* din Iași și la Universitatea din București, unde a obținut Licența în anul 1964. Sub patronajul lui Jean Cassou, fondatorul Muzeului Național de Artă Modernă din Paris și Laureat al *Premiului Cervantes*, Radu Varia își susține teza de Doctorat în Istoria Artei și Civilizației la *École des Hautes Études* din Paris.

Încă din adolescență, Radu Varia s-a bucurat de îndrumarea profesorului Tudor Vianu, al cărui student avea să fie mai târziu la Universitatea din București. La 18 ani i-a cunoscut pe Mihail Sadoveanu și pe Tudor Arghezi, de care a avut privilegiul să fie primit adeseori și de la care păstrează această metaforă originală: "*Încă o carte se înghesuie în biblioteca alesului prieten al cuvintelor scrise, Radu Varia, cu dragostea semnatarului*".

Radu Varia a publicat în 1961 prima sa analiză artistică, asupra unui desen inedit - pictorul Nicolae Tonitza, în revista *Iașul Literar*. Curând după aceea, în coloanele *Contemporanului* lui George Ivașcu, se afirma ca un fervent aliat al tinerei generații de pictori și sculptori care, chiar dacă nu constituiau o avangardă, erau totuși cel mai puțin conformiști. Începând din 1966 el organizează primele lor expoziții în Occident.

În 1967, Giulio Carlo Argan îl invită ca asistent la Universitatea din Roma. În 1968 îl întâlnește la București pe Richard Demarco, promotor al unei noi conștiințe europene, cu care va colabora de-a lungul anilor. Galeria sa din Edinburg dedică importante expoziții artiștilor din țările care au suferit cel mai mult din cauza războiului și a comunismului, printre care și România.

Este invitat oficial la Bienala de la Paris în 1967, și din nou în 1971, an în care participă 53 de țări, și în care este ales în unanimitate Președinte al Juriului Internațional. Membru al Comisiei Internaționale a Bienalei de la Paris până în 1977, este numit Director al Bienalei de la Sao Paulo, pentru ca în 1993, în calitate de Comisar al Pavilionului României, pe care-l restaurează și amenajează din fonduri proprii, să prezinte la Bienala de la Veneția opera marelui artist român stabilit în Franța din 1946, Horia Damian.

O bună parte din activitatea din ultimele decenii a lui Radu Varia e închinată de altfel creației acestui mare pictor, sculptor și arhitect. Textele lui Radu Varia despre spiritualitatea în artă, *Infinitul real*, *Proiectul de la San Francisco*, *Metafizică și Monumentalitate*, *Modernism, Postmodernism, Modernitate*, *Intrarea în invizibil ori Damian, un mare solitar al secolului 20* servesc de introduceri la expozițiile Damian pe care le-a organizat în unele dintre cele mai importante muzee ale lumii: Musée d'Art Moderne din Paris (1972), Bienala de la Sao Paulo (1973), Muzeul Ludwig din Aachen (1974), Muzeul Dali din Figueras (1974), Muzeul de Artă Modernă din Rio de Janeiro (1975), The Solomon R. Guggenheim Museum din New York (1976), Centrul

Pompidou din Paris (1980), Grand Palais din Paris (1983), Documenta IX, Kassel, Germania (1992), Bienala de la Veneția (1993), Galeria Karsten Greve din Paris (2002), Palatul Mogoșoaia (2009).

La începutul anilor 1970, desfășurându-și activitatea mai ales la Paris și New York, participă activ și în Spania alături de marele pictor Salvador Dali la crearea muzeului din Figueras ce poartă numele acestuia, și a cărei inaugurare are loc în 1974. Salvador Dali, de care Radu Varia avea să rămână profund legat până la trecerea sa în neființă, îi dedică un poem extraordinar intitulat *Da! României. Pentru Radu Varia*, poem publicat în numeroase ediții ale volumului *Si*, apărute din 1972 încolo. Poemul se încheie cu aceste cuvinte: “*Și pentru că sângele Patriei este nemuritor, și pentru a fi ca el (ca Împăratul Traian) și întotdeauna primul din specia umană, mă proclam Salvador Dali, catolic, apostolic, roman și român*”.

Apropiat de cei mai de seamă artiști europeni și americani ai ultimelor decenii, Radu Varia organizează importante expoziții internaționale, printre care, în 1973, prima expoziție de *Pictură engleză contemporană* la Muzeul de Artă Modernă din Paris. Este invitat de Marshall McLuhan să conferențeze în cadrul renumitului său Seminar de la Universitatea din Toronto. Participă la Primul Congres Mondial al Civilizației Celtice, conferențiază la Institutul de Arhitectură și Studii Urbane din New York.

Volumul lui Radu Varia intitulat *Brâncuși*, unanim considerat drept lucrarea fundamentală consacrată marelui sculptor, a fost publicat mai întâi la New York în 1986 și a fost declarat cartea anului de către bibliotecarii americani și de principalele ziare și publicații din Statele Unite. Volumul a fost ulterior publicat la Paris în 1989 și Tokio în 1993.

Operă de referință, această lucrare a schimbat radical gândirea asupra creației brâncușiene. “*Mulțumesc pentru această carte, admirabilă din toate punctele de vedere, care m-a convertit la... Brâncuși*”, îi scria Emil Cioran autorului în 1986. “*Ne-ai revelat, în sfârșit, spiritul profund care era, și orgoliul fără măsură ce-l situează printre cei mari*”. Iar Profesorul George Emil Palade, laureat al Premiului Nobel, propunându-l pe Radu Varia pentru Premiul Mondial *Leonardo da Vinci*, pentru care acesta avea să întrunească nu mai puțin de unsprezece prestigioase nominalizări, scria: “*Radu Varia este autorul lucrării celei mai complete asupra lui Brâncuși, considerată drept o capodoperă*”. “*Varia e în elementul său în abordarea marilor teme, iar paginile despre Ansamblul Monumental de la Târgu Jiu sunt dintre cele mai lămuritoare*”, apreciază *The New York Review of Books*. “*Cartea Domnului Varia este o valoare absolută*” avea să scrie la rândul său François Nourissier, Președintele Academiei Goncourt.

În anul 1991 primește Premiul Ion Andreescu al Academiei Române, iar în 1992 susține prima sa conferință despre Brâncuși în Aula Academiei Române.

În 1998 i se acordă Premiul Mondial *Leonardo da Vinci*, iar în anul 2000 devine Cavaler al Ordinului Legiunii de Onoare din Franța.

În anul 2005, Radu Varia a fost invitat să conferențeze la Universitatea Waseda din Tokio despre *Premise filosofice și determinări matematice în opera lui Brâncuși*. Tot în acest an obține titlul de Comandor al Ordinului Steaua Solidarității Italiene.

În 2009, la invitația Președintelui Băncii Centrale Europene și a Guvernatorului Băncii Naționale a României susține la Museum der Weltkulturen din Frankfurt conferința *Brâncuși fotograf*, prezentând totodată o expoziție cu tiraje originale ale artistului.

În 2011, prezintă cea de-a treia conferință la Academia Română, intitulată *Salvador Dali, Împăratul Traian și România*. Devine Comandor al Ordinului Meritul Cultural din România.

Tot în 2011 a fost invitat să susțină discursul anului la Royal Scottish Academy din Edinburgh, vorbind despre *Brâncuși, o mare experiență spirituală*. Cu acea ocazie îi este decernată *Medalia de Argint* a Academiei Regale din Scoția numărându-se printre

cele doar 12 personalități ale culturii universale, care au fost onorate la cei 185 de ani de la fondarea instituției. În anul următor este ales cu unanimitate de voturi Membru de Onoare al Academiei Regale a Scoției.

Conform deciziei Senatului Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Republica Moldova, în semn de recunoștință pentru aportul considerabil și contribuțiile de mare valoare aduse culturii românești și universale, Domnului Radu Varia i s-a conferit cel mai înalt titlu academic: *Doctor Honoris Causa*.

Stimate Domnule Radu Varia, Vă mulțumim pentru faptul că ați acceptat această distincție și prin aceasta ați onorat comunitatea academică a AMTAP.

Vivat! Crescat! Floreat!